

Soovitused:

- Eesti peaks võtma vastu võrdse kohtlemise seaduse muudatused, millega kaotatakse erisused erinevate aluste vahel. Riiklikult peaks senisest enam tähelepanu pöörama võimalikele diskrimineerimisjuhtumitele avalikkusele pakutavate kaupade ja teenuste valdkonnas, kuna võrdse kohtlemise seadus ei kaitse siin kõiki diskrimineerimise eest.
- Psühhiaatrilist abi osutavates asutustes järgida, et ohjeldusmeetmeid ei rakendataks üldhoolduspatsientidele, ning et erihoolduspatsientide ohjeldusmeetmete rakendamine ei piiraks õigusvastaselt nende liikumisvabadust.
- Võtta vastu seaduseelnõu, millega nähakse ette viisa vaidlustamise puhul kohtusse pöördumise võimalus.
- Peatada sideandmete säilitamise kohustus kuni kavandatavate elektroonilise side seaduse muudatuste jõustumiseni, viia läbi ulatuslik objektiivne statistiline uurimus selle kohta, kas ja kuivõrd on seni sideandmed aidanud võidelda kuritegevuse ning julgeolekuohtudega.
- Andmekaitse Inspektsioonile tuleb eraldada rohkem ressursse, et oleks võimalik palgata tehnilisi eksperte, kes oskaksid kontrollida lõimitud andmekaitse põhimõtte järgimist ja teostada järelevalvet näiteks avalike e-teenuste ristkasutuse ja avaandmete süsteemse analüüsi üle.
- Vaja on analüüsida vaenukõnet puudutavad seadused ning viia sisse vajalikud seadusemuudatused.
- Jõulisemalt soodustada annetamist ja filantroopiat maksupoliitikaga.
- Kaasata aktiivsemalt poliitilisse ellu rahvusvahemusi ning panustada valimiste ligipäsetavusele.
- Muuta seadusi nii, et valimiskeeld oleks vaid vangidel, kellele see on määratud täiendava karistusena.
- Rände-, lõimumis- ja kodakondsuspoliitika valdkondades on vaja korraldada kogu ühiskonda kaasav arutelu ning välja töötada terviklik nägemus Eesti tulevikust muutunud ja edasi muutuv maailmas, kus inimesed liiguvad uutel viisidel ja senisest palju rohkem erinevate riikide vahel.
- Senisest enam tuleb pöörata tähelepanu võõravaenu probleemile, et vältida olukorda, kus ühelt poolt suunatakse avalikku raha välistalentide Eestisse meelitamise ja nende värbamise toetamiseks, teisalt peletatakse nii välismaalased kui ka nende (eestlastest) pereliikmed negatiivse suhtumise tõttu Eestist ära.
- Võtta vastu kooseluseaduse rakendusaktid, mis tagavad kooseluseaduse rakendamise täies mahus.
- Laste mõju ühiskonna kujundamisel on tarvilik suurendada. Selleks tuleb edendada laste osalemist erinevates otsustusprotsessides, et tugevdada ühiskonna sidusust. Lisaks on vaja teavitada ühiskonda lapse õigustest, pöörata enam tähelepanu inimõiguste haridusele erinevates kooliastmetes ning lastega seotud ametialade täiendõppes.
- Puuetega inimestele tuleb kindlustada võrdne ja nende vajadustele vastav ligipääs sotsiaalkaitsele, rakendades ühtset abivajaduse hindamise metoodikat ning sisulist järelevalvet kohalikes omavalitsustes.
- Hinnata varjupaigataotlejate haavatavust/erivajadusi süstemaatiliselt osana varjupaigamenetlusest.
- Parandada õigusabi kättesaadavust varjupaigataotlejatele ja lõpetada varjupaigataotlejate karistamine ebaregulaarse piiriületuse eest.

Väärrib esile toomist:

- Eurobaromeetri diskrimineerimisvaldkonna avaliku arvamuse uuring näitab, et Eesti inimesed on viimastel aastatel muutunud oluliselt sallivamaks.
- Väljendusvabadust ebamõistlikult piirav ning ebatõhus poliitilise välireklaami keeld enne valimisi on plaanis kaotada.
- Õiguskantsler sai riiklikuks inimõiguste asutuseks (NHRI) ja puuetega inimeste konventsiooni järelevalve teostajaks.

Loe aruannet
täismahus:
humanrights.ee

2020

INIMÕIGUSED EESTIS

Areng aastatel 2018-2019

Aruande koostamist ja väljaandmist toetasid Inimõiguste Keskuse annetajad, Swedbank ning ADM Interactive.

Eessõna

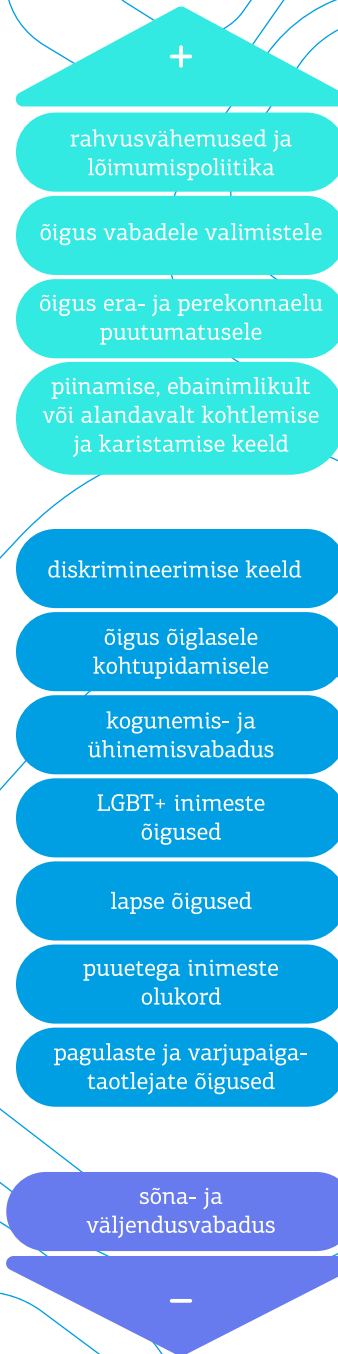
Aastatel 2018 - 2019 on mitmes valdkonnas toimunud aeglane edasimineku inimõiguste parema kaitse suunas. Nii on õiguskantsler saanud olulise rolli inimõiguste kaitse asutusena ja puuetega inimeste konventsiooni järelevalvemehhanismina. Suurenenud on teadlikkus isikuandmete kaitsest ning ka meie aruannetes pidevalt ette heidetud poliitilise välireklaami keeld on kaotamisel. Teisalt on kevadel alustanud valitsus välistanud edasise osalemise pagulaste ümberasustamises ning vaenukõne ja -kuritegevuse levikut pole piirama asunud. Enamikes valdkondades siiski olulist halvenemist ega paremist toimunud ei ole.

Inimõigused Eestis pole veel kriisis. Aga ohumärgid, mida ka aruandes välja toome, peaksid kõiki neid, kes inimõigusi oluliseks peavad, mõtlema panema. Ükskõik, mis valdkonnas inimõiguste eest seista — poliitikas, ajakirjanduses, riigi või kohaliku omavalitsuse ametkondades, vabaihendustes, koolides, noorte keskustes, kultuuriasutustes, ettevõtetes või mujal — on hädavajalik senisest enam tegeleda inimõiguste kultuuri juurutamisega. See tähendab inimõiguste käsitlemist mitte ainult põhiseaduslike või rahvusvaheliste kohustuste või nõuetena, vaid osana meie ühiskonna alusväärtustest. See tähendab oma tegevuse paremat mõtestamist inimõiguste raamides. See tähendab enese ja teiste harimist inimõiguste vallas arusaadavas keeles ja viisidel. See tähendab inimõiguste eest seismist ka siis, kui see ei ole lihtne ega mugav.

Inimõigused jäävad seni, kuni me kõik koos nende kaitseks pingutame, nii hästi kuidas oskame.

Kari Käsper
Inimõiguste Keskuse juhataja

Mõttekohad:

- Paremaääruslaste poliitilised rünnakud kohtuvõimu sõltumatuse vastu jätkuvad.
- Poliitiline surve ajakirjanduse ja valitsuse suhtes kriitiliste ajakirjanike suhtes on muretekitav, ajalehe Postimees osas on näiteid omaniku sekkumisest.
- Teravas vastuolus nii kehtiva rahvusvahelise õiguse, Euroopa Kohtu kui ka Euroopa Inimõiguste Kohtu praktikaga jätkatakse Eesti elanike sideandmete pikaajalist säilitamist.
- Õiguskantsler ja Riigikohus tuvastasid kinnipeetavate liiga pikki kartserikaristusi ning soovivad neid mitte kohaldada järjestikku.
- Inimõiguste valdkonna vabaihenduste rahastamist on hakatud ründama.
- Eestis püsib eraldatus eesti- ja venekeelse elanikkonna vahel: kaht kogukonda lahutavad endiselt lõhed hariduses, tööturul, elukeskkonnas, meediatarbimises jne.
- Ehkki poliitilised sõnavõtted ja teodki on muutunud LGBT+ inimeste ja nende õiguste suhtes vaenulikumaks, on samal ajal paranenud Eesti elanike suhtumine LGBT+ inimestesse ja kasvanud nende inimeste hulk, kes peavad kooseluseadust vajalikuks.
- Jätkuvad probleemid inimeste tahte vastase ravi ja kinnisesse asutusse paigutamisega.
- Valitsus otsustas lõpetada osalemise rahvusvahelist kaitset vajavate isikute ümberasustamise ja -paigutamise programmides.